

Ковалевський Максим Максимович

(1851-1916)

*видатний юрист, соціолог, історик,
суспільний і політичний діяч, вихованець
Харківського університету*

В історії науки є імена, інтерес до яких не згасне ніколи. На кожному наступному етапі здійснюється нове прочитання і пізнання значущості їх діянь, ідей, праць. У світову науку Максим Максимович Ковалевський увійшов як видатний юрист, соціолог, історик та громадський діяч.

До 170-річчя від дня народження цього видатного вченого ЦНБ підготувала виставку, на якій представлені основні праці М.М. Ковалевського. Деякі презентовані книги мають автографи і дарчі надписи.

Основні дати життя і творчості

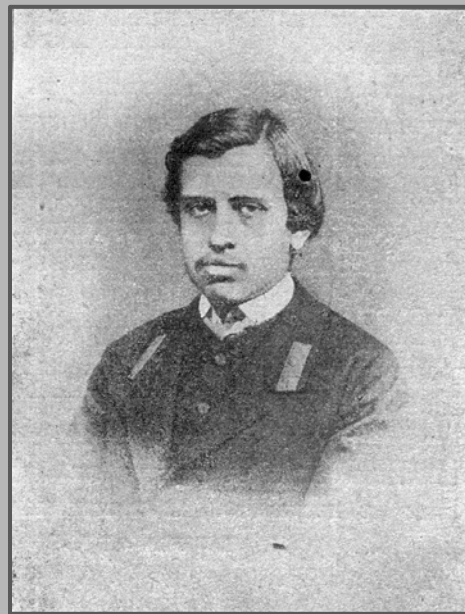
Харківський період (1868-1872)

- Народився у дворянській родині у Харкові.
- У 1868 році закінчив Харківську гімназію і вступив до Харківського університету на юридичний факультет. Спеціалізувався з державного права західноєвропейських країн.
- Після закінчення університету, зі ступенем кандидата прав, був залишений за ініціативою професора-правознавця Д. І. Каченовського при університеті на кафедрі державного права європейських держав після подання роботи: «О конституционных опытах Австрии и чешской национальной оппозиции».

...Если я спрошу себя в настоящую минуту, что дал мне университет за 4 года моего пребывания в нем, то я должен буду по чистой совести сказать, что он не сделал из меня юриста... Университету я обязан, если не говорить о специальной подготовке по государственному и международному праву, прежде всего и главным образом, моим общим развитием. Он вызвал во мне известные запросы, породил определенные научные воззрения, дал направление моей не только теоретической, но и практической деятельности, оказал на меня не только образовательное, но и воспитательное влияние.

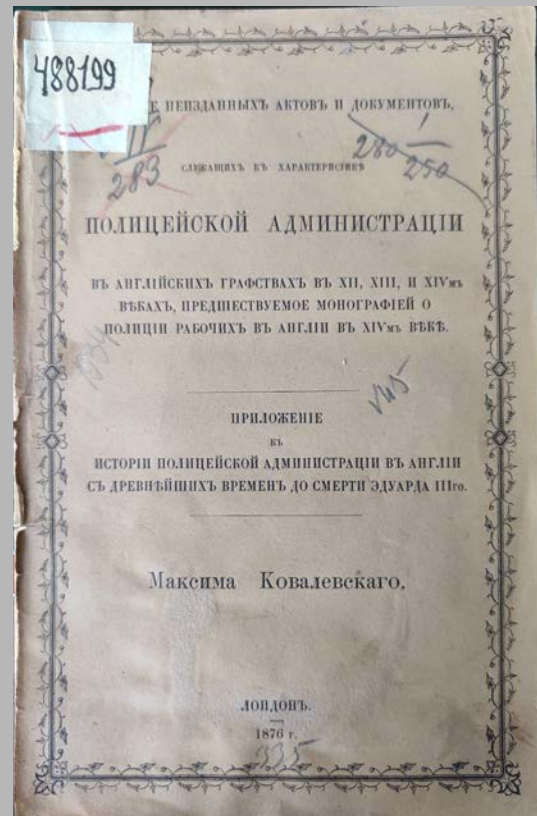
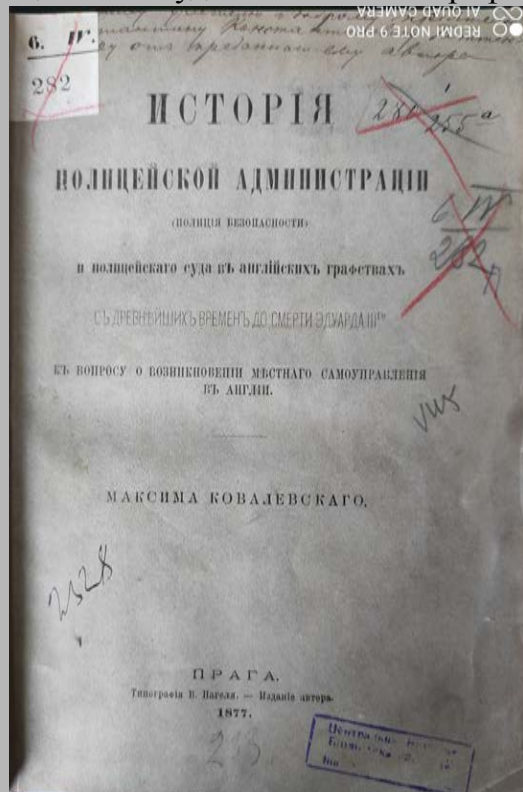
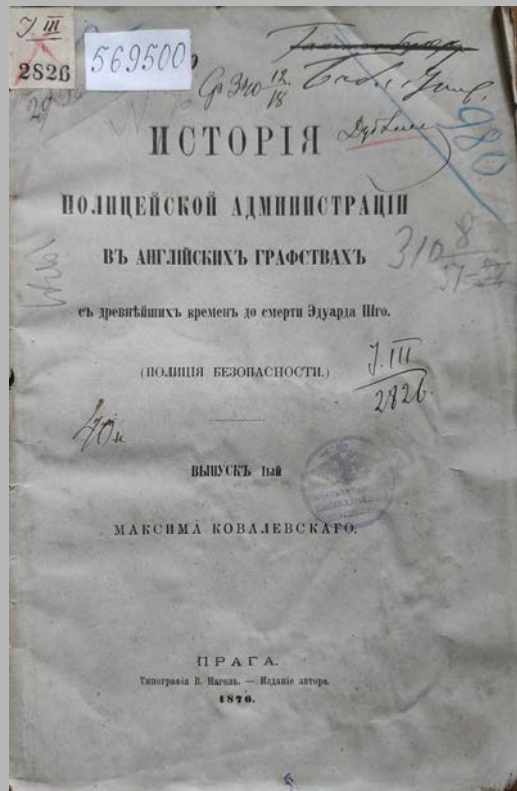
И всего этого он достиг не одними лекциями и практическими занятиями, но и открытием мне возможности тесного товарищеского общения, возможности кружковой жизни с людьми, для которых не менее меня было дорого выработать себе определенное мировоззрение с помощью чтений и живого обмена мыслей...

М.М. Ковалевский “Моя Жизнь”

М. Ковалевський - студент

- У 1872-1876 роках продовжив освіту за кордоном у Берлінському університеті, потім слухав лекції в навчальних закладах Відня (Австрія) та Парижа (Франція), працював у бібліотеці Британського музею та Державному архіві Лондона (Велика Британія).
- У цей же період Ковалевський проявив себе як видатний організатор науки і соціологічної освіти.
- Після закінчення поїздки переїздить до Москви, де у 1877 році захистив магістерську дисертацію “История полицейской администрации и полицейского суда в английских графствах”.

61458

БИБЛИОТЕКА
Ж. И. СОКАЛЬСКАГО.

ОПЫТЫ

ПО ИСТОРИИ

ЮРИДИКЦИИ НАЛОГОВЪ ВО ФРАНЦИИ

СЪ XIV ВѢКА ДО СМЕРТИ ЛЮДОВИКА XIV.

Томъ I.

Юрисдикция налоговъ въ провинціяхъ, удержавшихъ сословное
представительство.

Выпускъ I.

Происхожденіе юрисдикціи налоговъ во Франціи. — Юрисдикція
налоговъ въ Лангедокѣ.

1934
Максимъ Ковалевскій.

МОСКВА.

Типография А. И. Мамонтова и К^о, Леонтьевскій переулокъ, № 3.
1876.

87706

Въ Харьковскую Универси-
тетскую Библиотеку
отъ автора

ОЧЕРКЪ ИСТОРИИ

РАСПАДЕНИЯ ОБЩИННАГО ЗЕМЛЕВЛАДѢНІЯ ВЪ

КАНТОНѢ ВААДТЪ.

МАКСИМА КОВАЛЕВСКАГО.

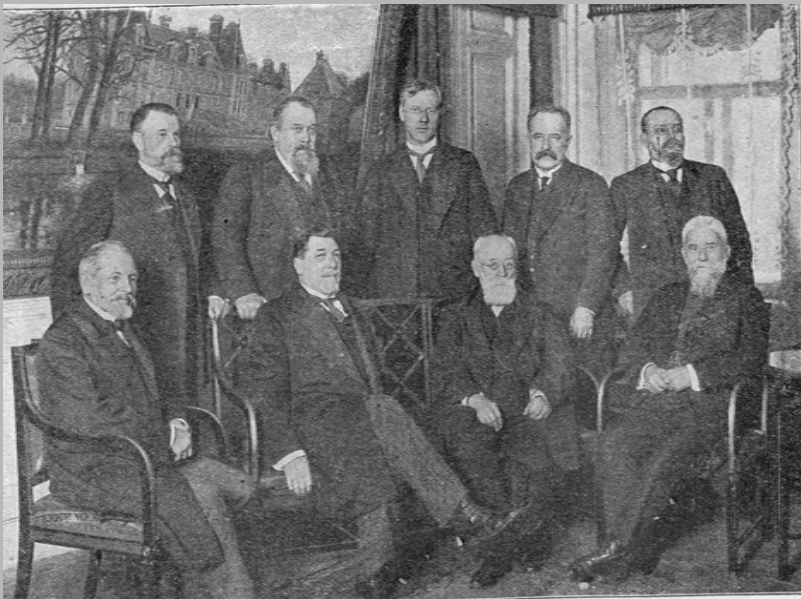
ЛОНДОНЪ.

1876.

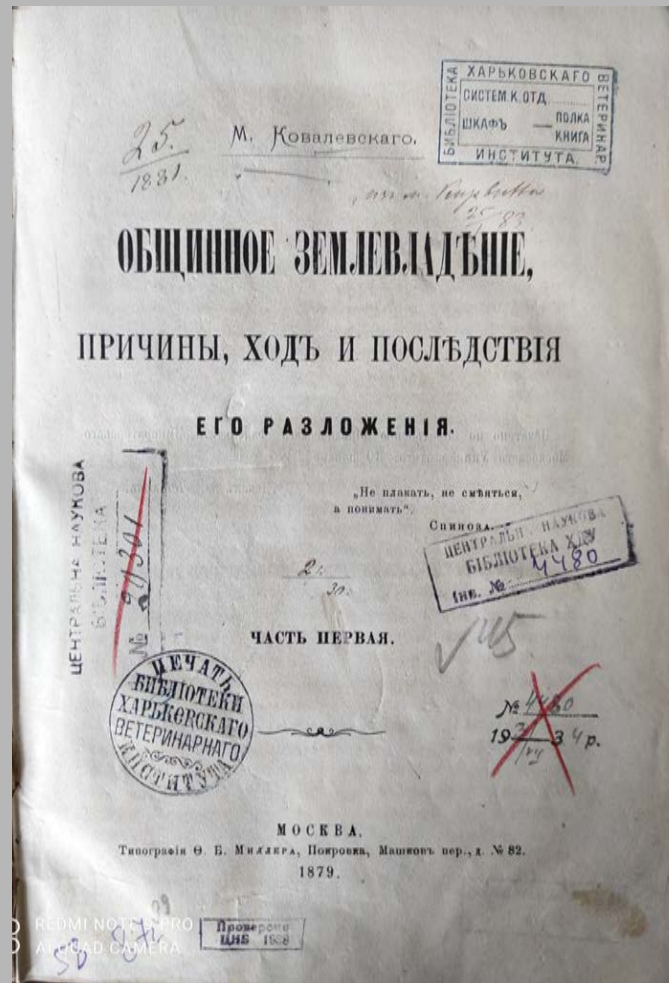

Московський період (1877-1887)

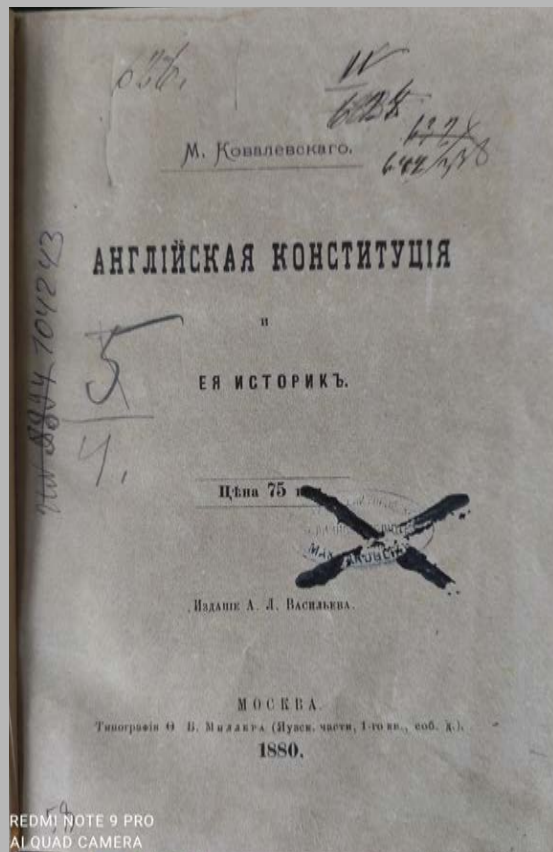
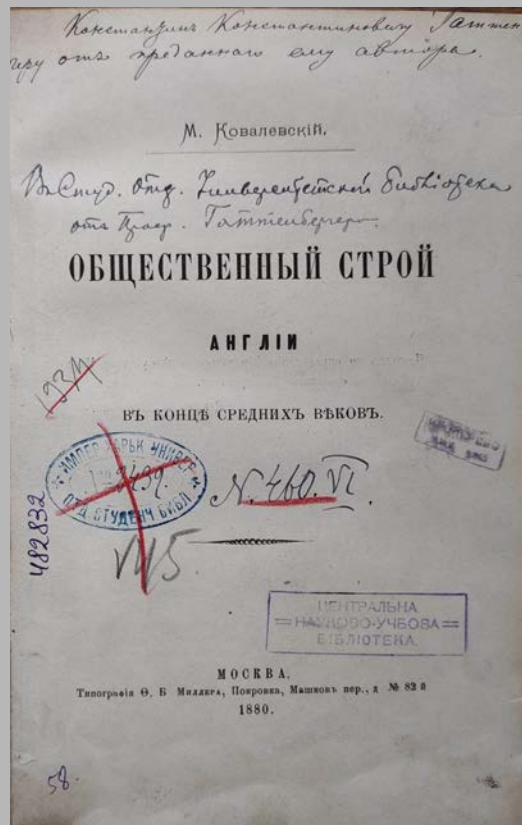
- У 1877-1887 роках викладав у Московському університеті, читаючи курс державного права іноземних держав та історії законодавчих установ.
- У 1879 році Ковалевський опублікував свою першу фундаментальну працю “Общинное землевладение, причины, ход и последствия его разложения”.

Редакция журнала “Вестник Европы” (1905)

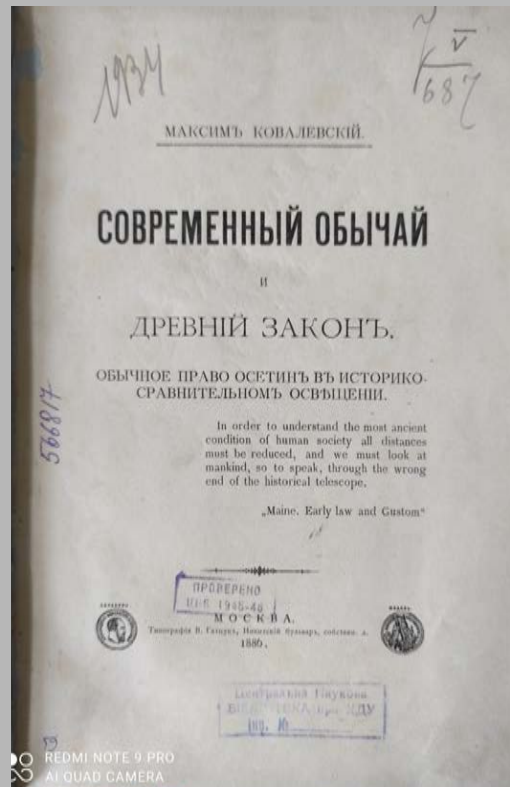
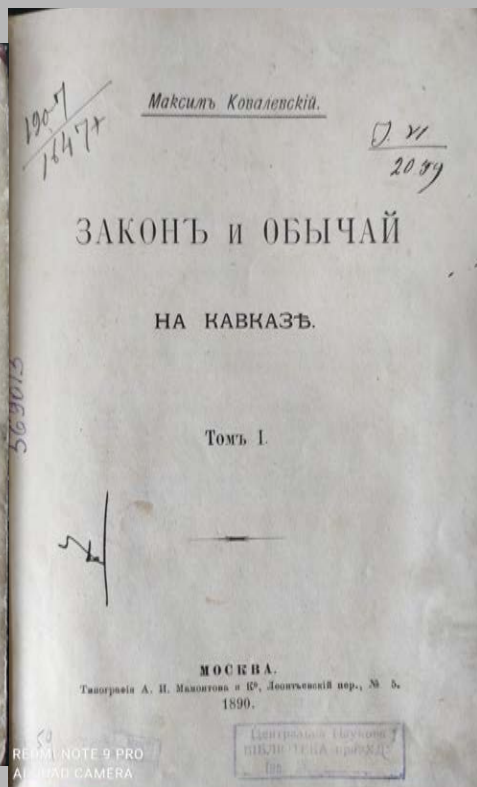
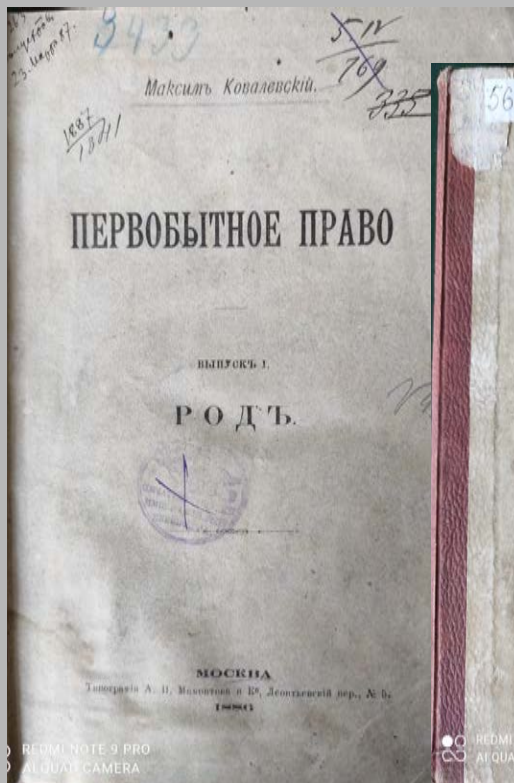
- У 1880 р. захистив докторську дисертацію “Общественный строй Англии в конце средних веков”.
- У тому ж році вийшла його монографія “Английская конституция и ее историк”.

- У квітні 1879 році брав участь у роботі першого земського з'їзду у Москві.
- У 1879-1880 видавав разом з фольклористом і етнографом В. Ф. Міллером журнал «Критическое обозрение», співпрацював у журналі «Юридический вестник», газетах «Порядок» і «Земство».

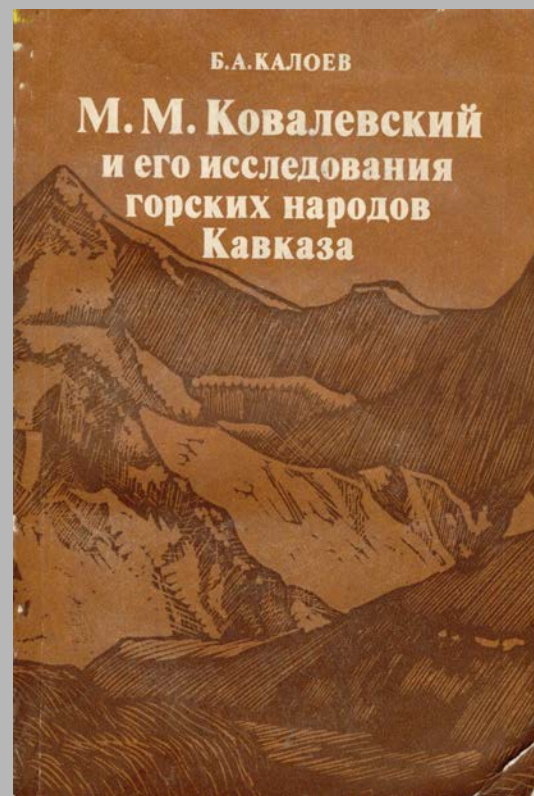

- Здійснив три етнографічні експедиції Кавказ (1883 р. — з В. Ф. Міллером, 1885 р. — з Н. І. Іванюковим, 1887 р. — з Ю. С. Гамбаровим). Зібрані матеріали лягли в основу його наукових праць у галузі родових відносин. Це праці: “Первобытное право” (2 вип.); “Закон и обычай” (2 т.); “Современный обычай и древний закон”.
- У 1887 році був нагороджений Великою золотою медаллю відділень етнографії та статистики Російського географічного товариства.

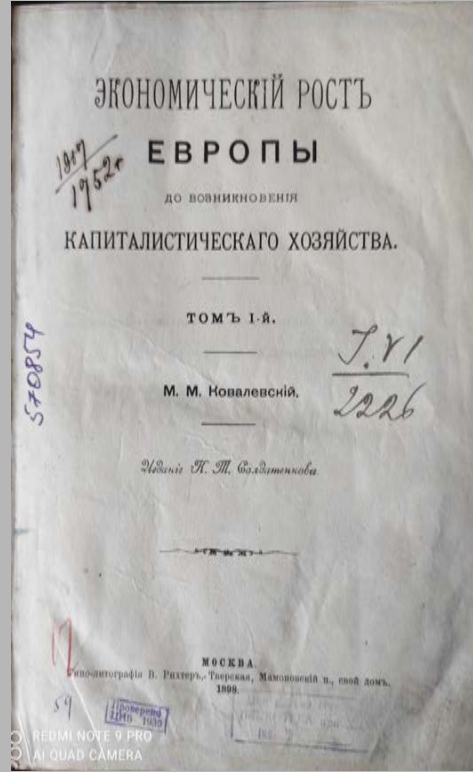
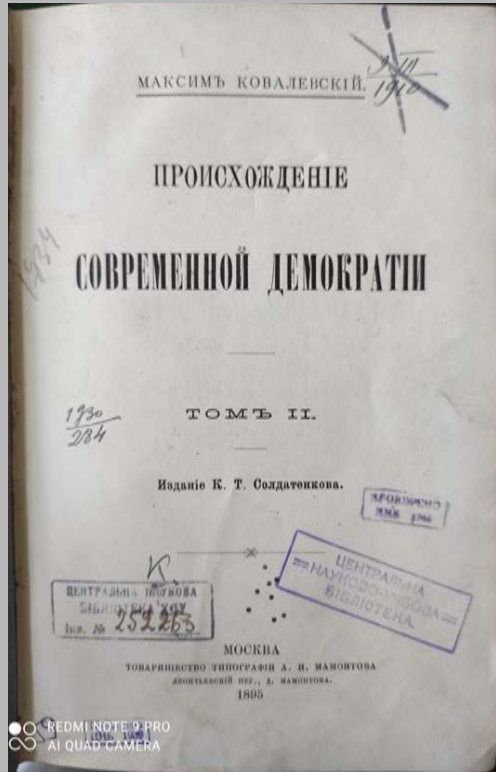
М.М. Ковалевський на Кавказі

Представлена монографія, присвячена життю та науковій діяльності М.М. Ковалевського, який у своїх працях приділяв увагу дослідженням суспільного ладу гірських народів Кавказу. У додатку публікуються польові записи М. М. Ковалевського, зроблені під час його поїздок по Кавказу, і листи до В. Ф. Міллера.

За кордоном (1887-1905)

Після вимушеної відставки Ковалевський невдовзі виїхав із Росії. Цей період - ще одна блискуча сторінка його біографії. Він виступав з лекціями у Стокгольмі, Оксфорді, Брюсселі, Чикаго та інших містах. За кордоном Ковалевський продовжив активну наукову діяльність, що принесла йому світову популярність.

Саме в ці роки ним написані найвідоміші наукові праці: чотиритомне дослідження “Происхождение современной демократии” (1895-1897) і спочатку тритомна, а пізніше доведена до семи томів робота “Экономический рост Европы до возникновения капиталистического хозяйства” у 2-х т. (1898-1903). До цього періоду відноситься робота “Этнография и социология”, що почала цикл його спеціальних праць з соціології та “Очерк происхождения и развития семьи и собственности” (1896), “Развитие народного хозяйства в Западной Европе” (1899).

A416451

М.КОВАЛЕВСКИЙ
ОЧЕРК
ПРОИСХОЖДЕНИЯ
И РАЗВИТИЯ
СЕМЬИ
и
СОБСТВЕННОСТИ

Ковалевский М. М. Очерк происхождения и развития семьи и собственности : пер. с фр. / Максим Максимович Ковалевский ; Пер. и ред. С.П. Моравский; Отв.ред., послесл. и примеч. Марк Осипович Косвен . – Москва : Соцэкгиз, 1939 . – 187 с.

У виданні 1939 року представлено курс лекцій, прочитаних М.М. Ковалевським у 1890 році французькою мовою у Стокгольмі. У цій роботі вчений послідовно розглядає матріархальний, патріархальний, індивідуальний типи сім'ї, зачіпає питання приватної власності, еволюції влади батька, сільської громади та інші.

«Очерк» Ковалевського вже видавався у російському перекладі у 1895 та 1896 рр. Старий переклад неточний і неповний. Дане видання подає новий повний переклад з французького тексту.

У додатку подано список робіт Ковалевського в галузі первісної історії, етнографії і звичаєвого права.

М.М. Ковалевський за кордоном з професором О.І. Чупровим, академіком І.І. Янжулом та К.М. Янжулою.

Повернення до Росії (1905-1915)

- У 1905 року повернувся до Росії. Брав участь у з'їзді земських і міських діячів у Москві, активно співпрацював у різних газетах, в 1906 році обраний членом І Державної думи від Харківської губернії.
- У 1906-1907 — редактор газети «Страна», а з 1909 року - керівник видання «Вестник Европы. Журнал исторический, политический и литературный».
- У 1907 році обраний членом Державної ради від академічних організацій та університетів. Засновник Партії демократичних реформ. Один із засновників Партії прогресистів, політичної наступниці Партії мирного відновлення 1907-1908, в 1912-1914 роках член її ЦК.
- Професор Петербурзького університету (1905-1916) викладав також у Петербурзькому політехнічному інституті та на вищих жіночих курсах.
- Брав участь в організації психоневрологічного інституту. З 1910 року Психоневрологічний інститут став приватним Петроградським університетом. У рамках цього інституту, Ковалевський разом із соціологом Е. де Роберті створив першу в Росії кафедру соціології.

*Депутати Державної думи Російської імперії.
М. М. Ковалевський сидить третім зліва*

566415

566415

Издательство Е. Д. Мягкова
„КОЛОКОЛЪ“.

Первая библиотека

10085

М. Коваленский.

ИЗЪ ИСТОРИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ

ВЛАСТИ ВЪ РОССИИ.

БИБЛИОТЕКА

цѣна 25 коп.

МОСКВА

1905.

104239

ПРОИСХОЖДЕНИЕ

Мелкой крестьянской собственности

ВО ФРАНЦИИ.

Максима Ковалевского.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

Типографія М. М. Стасюлевича, Вас. остр., 5 лин., 28.
1912.

Максимъ Ковалевскій.

Отъ прямого народоправства
къ представительному
и отъ патриархальной монархіи
къ парламентаризму.

Ростъ государства и его отраженіе въ исторіи
политическихъ ученій.

Томъ I.

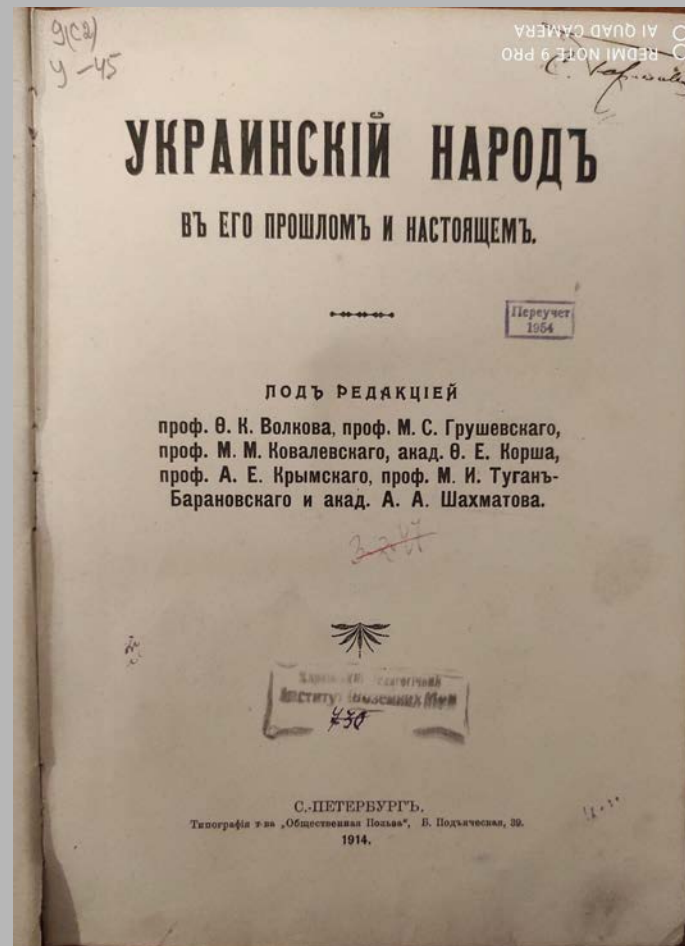
Центральная Библиотека
при ХДУ
Инв. №

КНИГЪ
И. Я. РУБИНШТЕЙНА
ХАРЬКОВЪ

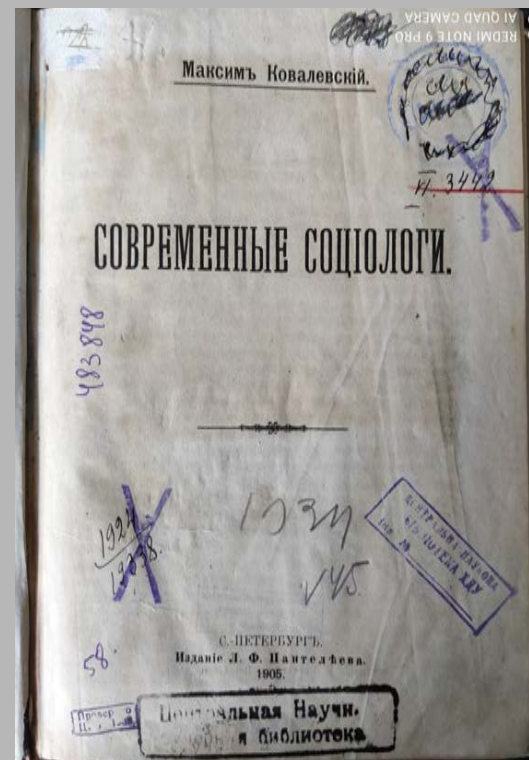
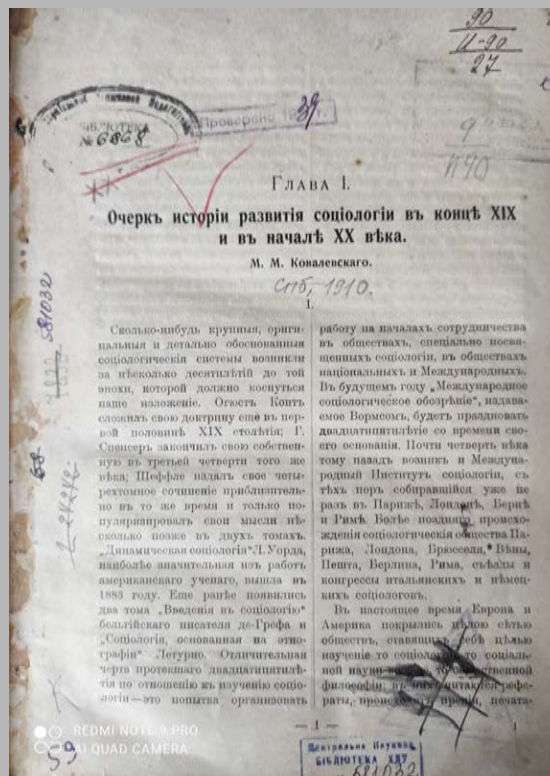
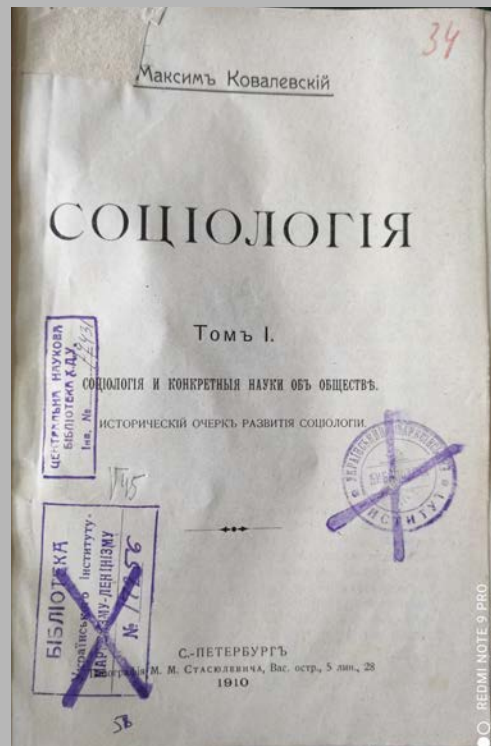
Типографія Т-ва И. Д. Сытина, Пятницкая улица, собствен. домъ.
Москва.—1906.

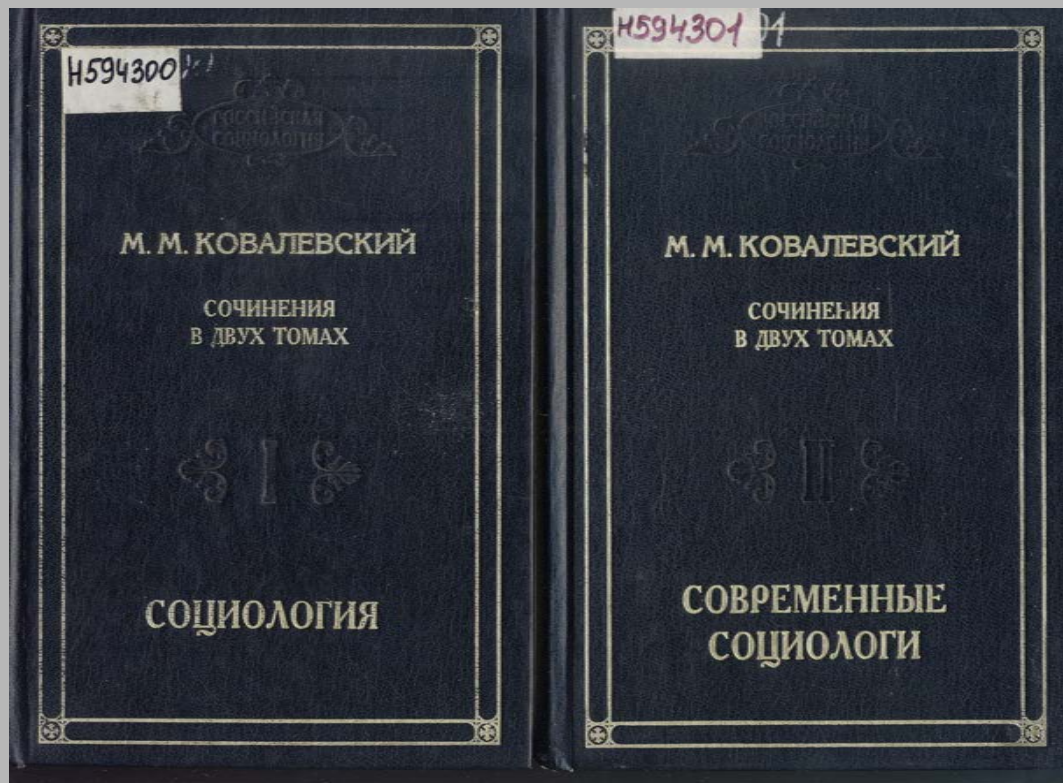
ЦЕНТРАЛЬНАЯ
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ
БИБЛИОТЕКА

- З 1910 року Ковалевський працював деканом юридичного факультету приватного Петроградського університету. Був одним із редакторів першого наукового довідника з українознавства «Украинский народ в его прошлом и настоящем» (т. 1-2, СПб., 1914-1916).
- З 1908 року Максим Ковалевський — президент Педагогічної академії Санкт-Петербурга, а з 1914 року — Голова Петербурзького юридичного товариства.
- У 1912 році був висунутий на Нобелівську премію миру. Входив до числа провідних діячів Міжнародного інституту соціології — найстарішого міжнародного об'єднання професійних соціологів, заснованого в Парижі у 1893 р., деякий час займав у ньому посади віце-голови та голови. Був також членом-кореспондентом Французького інституту (Академії моральних і політичних наук) та Британської асоціації розвитку наук, членом Тулузької академії законодавства, Товариства з вивчення історії Французької революції, Товариства з вивчення вітчизняної історії (Італія), Товариства соціології у Парижі. Брав участь у багатьох міжнародних наукових форумах.
- Помер 5 червня 1916 року у Петрограді (тепер м. Санкт-Петербург)

Серед наукових інтересів МС.М. Ковалевського особливе місце займала соціологія. Важко назвати іншого вченого, який зробив би так багато для розвитку соціології, для поширення соціологічних ідей і постановки навчання соціології молодих людей, становленню соціологічної корпорації і соціологічної культури. М. М. Ковалевський є автором багатьох робіт в області соціології. Серед них особливе місце займають «Социология» в 2-х томах (СПб., 1910), «Современные социологи» (СПб., 1905), «Социология и сравнительная история права» (М., 1902) та інші.

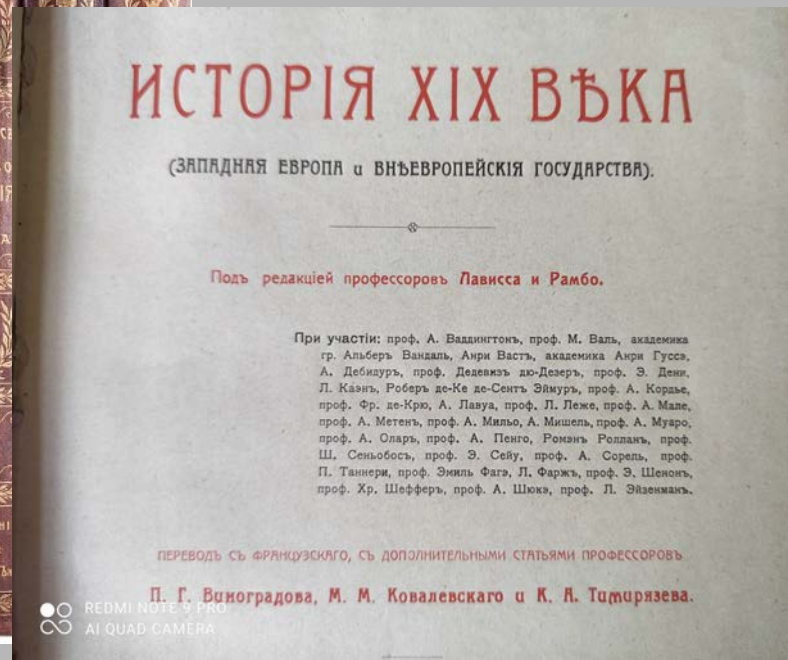
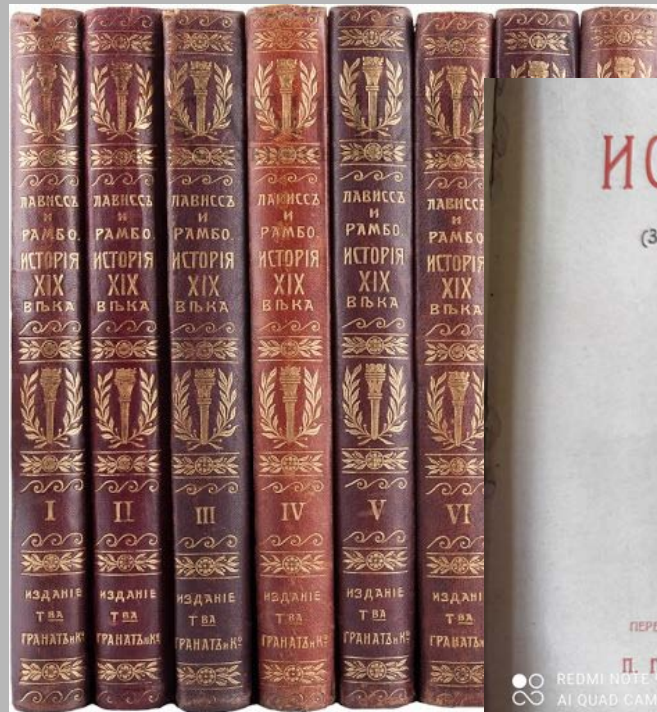

Ковалевский М. М. Сочинения: в 2 т. / Максим Максимович Ковалевский, А.О. Бороноев . – Санкт-Петербург : Алетейя, 1997 . – 287 с. – (Российские социологи) .

Даний двотомник включає перевидання: I тому “Социологии” М. М. Ковалевського (1910) та перший розділ II тому, де дається поняття генетичної соціології, а також його книгу “Современные социологи” (1905), яка не перевидавалася з моменту першого виходу в світ.

Ковалевський як редактор та перекладач

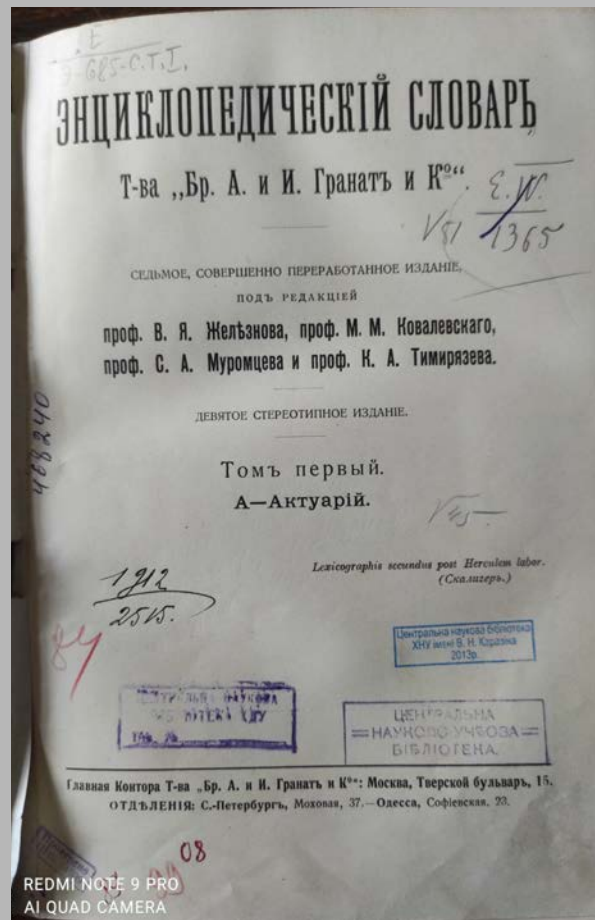

Видатна праця французьких істориків Е.Лавісса і А.Рамбо “Історія XIX в.” у восьми томах (1905-1907). На думку історіографів найбільш повна і послідовно викладена історія XIX століття. Робота, багата історичними фактами і коментарями, написана живою та зручною для читання мовою. Переклад з французької виконали П.Г. Виноградов, М.М. Ковалевський та К.А. Тімірязєв.

«Энциклопедический словарь Товарищества "А. Гранатъ и К°» - одна з найбільших російських універсальних енциклопедій початку ХХ століття. У створенні словника брали участь багато видатних діячів науки і культури.

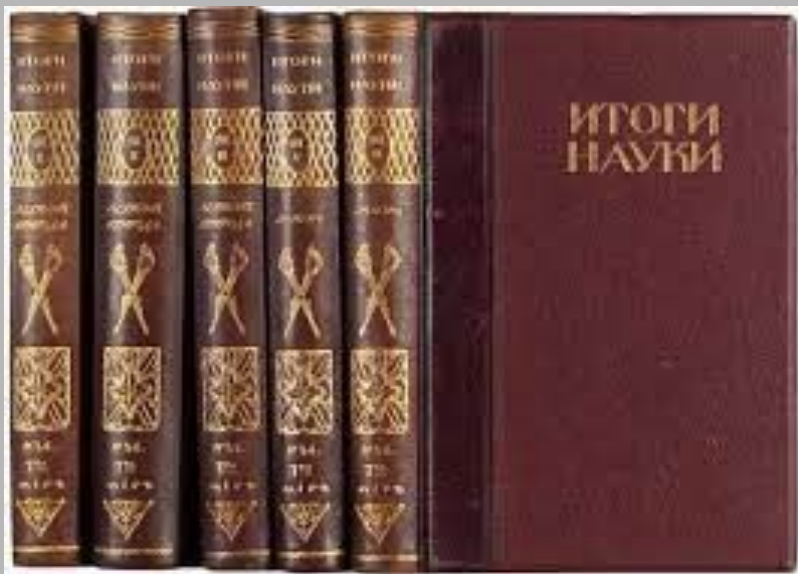

Энциклопедический словарь Товарищества "Бр. А. и И. Гранат и К°". Т.1.
А - Актуарий / Под ред. Владимир Яковлевич Железнов, Максим Максимович Ковалевский, Сергей Андреевич Муромцев, Климентий Аркадьевич Тимирязев . – 9-е изд., (стер.), [7-е , соверш. перераб.] . – Москва : Товарищество "Братъев А. и И. Гранат и К°", 1910 . – 641 стб. : 16 л. ил. – На рус. яз.

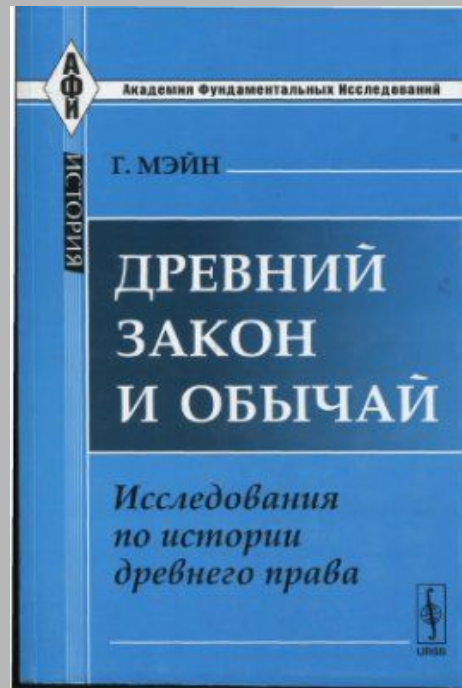

Итоги науки в теории и практике в 11 томах / Под ред. проф. М.М. Ковалевского, проф. Н.Н. Ланге [и др.] ; При участии маг. Д.К. Агафонова, проф. Д.Н. Анучина, проф. В.М. Арциховского [и др.]. - Москва : Мир, 1911-1915.

Видання виходило у 1912-1916 рр. Авторами були Ковалевський М.М., Ланге М.М. та інші відомі вчені Росії.

Мэйн, Г. Древний закон и обычай: Исследования по истории древнего права : пер. с англ. / Под ред. М.М. Ковалевского . – 2-е изд.(репринт.) . – Москва : URSS : КРАСАНД, 2011

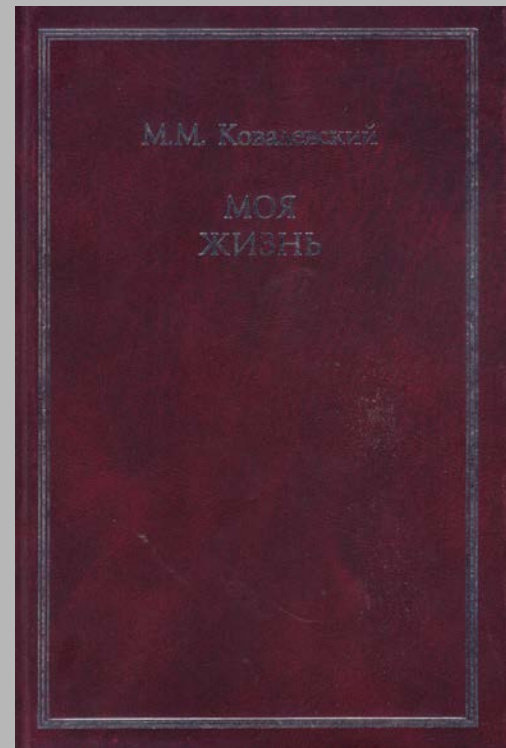
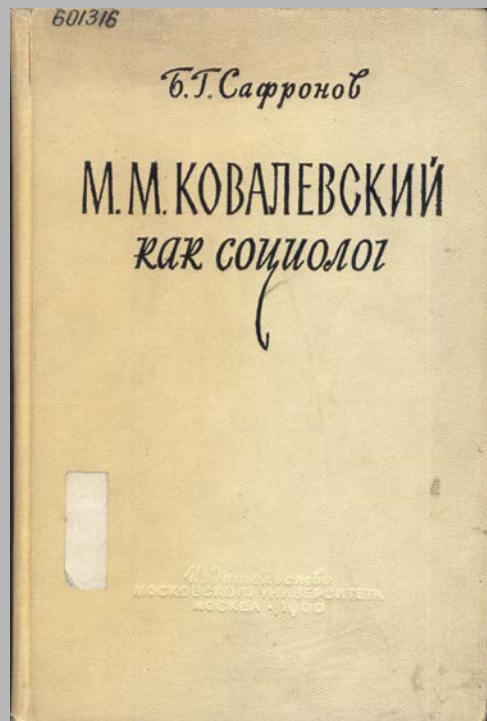
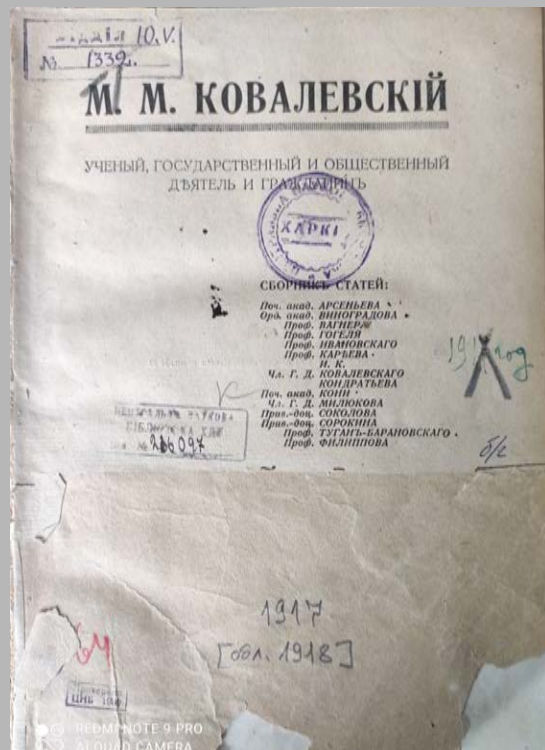

Бодров Олег Вячеславович. Профессор М.М. Ковалевский. У истоков изучения английской общественной и политической мысли в России / Олег Вячеславович Бодров . – Казань : Издательство Казанского университета, 2006 . – 325 с.

У монографії розкривається творчість видатного російського історика, соціолога, юриста, етнографа і громадського діяча, академіка Російської Імператорської Академії наук М.М. Ковалевського. Вперше у вітчизняній науці дається всебічний аналіз наукової діяльності вченого як основоположника російського англоведення: розкриваються витoki формування поглядів М.М. Ковалевського та простежуються етапи становлення вітчизняної новістики. Наукова спадщина вченого розглядається у контексті сучасних теоретичних і конкретно-історичних досягнень вітчизняної та зарубіжної історіографії.

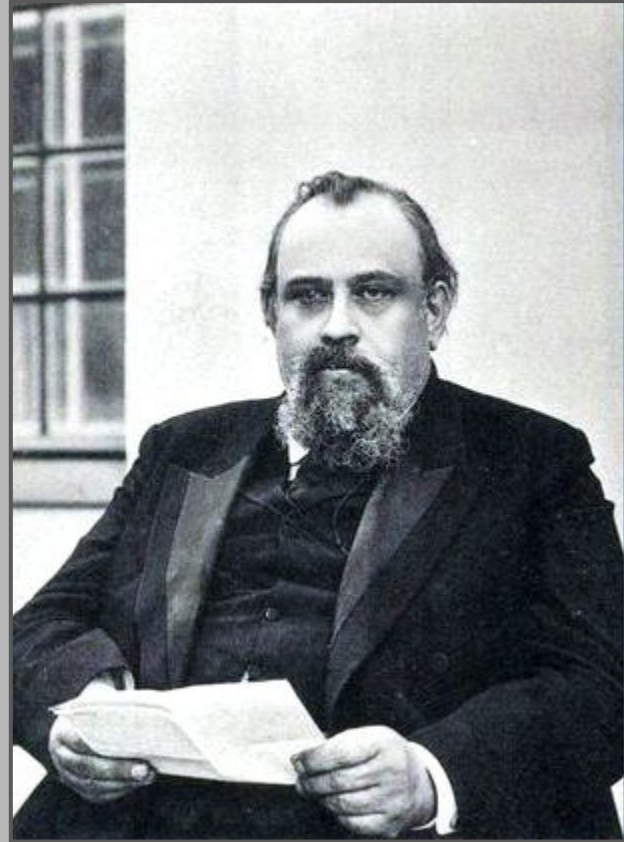
У роботі над виставкою були використані книги: М.М. Ковалевский : Ученый, государственный и общественный деятель и гражданин : сборник статей . – Санкт-Петербург : Артистическое заведение А.Ф. Маркс, 1917 (обл. 1918) . – 274 с., Сафронов Борис Григорьевич. М.М. Ковалевский как социолог / Борис Григорьевич Сафронов . – Москва : Издательство МГУ, 1960 . – 263 с., Ковалевский Максим Максимович. Моя жизнь. Воспоминания / Максим Максимович Ковалевский ; Предисл. Нина Борисовна Хайлова . – Москва : РОССПЭН, 2005 . – 783 с.

“Ковалевский - прежде всего ученый, прежде всего профессор Божьей милостью, а затем уже общественный деятель, публицист, государственный политик и т. д. В центре его жизни была наука. Ей он отдал большую часть своей жизни, ею он жил и в области научного же творчества создал себе наиболее долговечный "нерукотворный" памятник”.

П. О. Сорокін, видатний соціолог ХХ ст.,
учень М.М. Ковалевського

З бібліографією робіт М.М. Ковалевського можна ознайомитися у книзі: Емельянов Ю. Н. Библиография трудов М. М. Ковалевского // История и историки. Историографический ежегодник, 1980. — М., 1984. - С.298-337

Інтернет-посилання

- Безсмертний-Анзіміров Андрій “Максим Ковалевський” <http://incognita.day.kyiv.ua/duplicate-of-oleksandr-murashko.html>
- Ковалевский М.М. Характеристика Д.И. Каченовского в связи с личными о нем воспоминаниями / Максим Ковалевский // Памяти Дмитрия Ивановича Каченовского : Торжеств. засед. Юрид. о-ва при Имп. Харьк. ун-те 22 нояб. 1903 г. : Характеристики и воспоминания / В.А. Ястржембский, М. Ковалевский, А.Н. Фатеев, Н.Ф. Сумцов, Л.Л. Гиршман, А.П. Шимков. – Х. : Типо-Лит. Н.В. Петрова, 1905. – С. 21–42. <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/402>
- Ковалевский М.М. Разбор книги Ф. Лашкова «Исторический очерк Крымско-татарского землевладения» / М. М. Ковалевский // Отчет комитета о втором очередном присуждении премий, учрежденных Харьковским земельным банком в память двадцатипятилетия царствования Императора Александра II при Императорском Харьковском университете. – Х. : Тип. Адольфа Дарре, 1901. – С. 1–31, разд. паг. <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/1134>
- Памяти Дмитрия Ивановича Каченовского : Торжеств. засед. Юрид. о-ва при Имп. Харьк. ун-те 22 нояб. 1903 г. : Характеристики и воспоминания / В.А. Ястржембский, М.М. Ковалевский, А.Н. Фатеев, Н.Ф. Сумцов, Л.Л. Гиршман, А.П. Шимков. – Х. : Типо-Лит. Н.В. Петрова, 1905. – XIV, 93 с. <http://escriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/400>